

ŠOLA V NARAVI

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI • Revija za spodbujanje in razvoj šole v naravi • Letnik I • Februar 2009

2

Izdajatelj:
CENTER ŠOLSkih IN
OBŠOLSkih DEJAVNOSTI

Frankopanska 9
1000 Ljubljana
Slovenija
E-naslov: info@csod.si
Spletna stran: www.csod.si
Telefon: 01 2348 600
Telefaks: 01 2348 630

Odgovorna oseba:
Matjaž Zajelšnik

Uredništvo:
Irena Kokalj, spec.
mag. Ida Kavčič
mag. Mojca Rudolf
Mirjana Jesenek Mori
Igor Rudman
mag. Karmen Arko

Recenzija:
dr. Jelka Strgar

Naklada:
600 izvodov

Lektoriranje:
Darinka Verdonik, prof. slov.

Oblikovanje in tisk:
Tiskarna Pleško d.o.o.

DOM ŠKORPIJON

V dobri družbi islandskih konjev

Konjski hlev s šestimi konji, maketa osončja s planeti, razporejenimi po celem vrtu, oprema za astronomijo in spuščanje s pležuhi je le nekaj posebnosti, s katerimi se lahko pohvali dom Škorpiljon.

Dom se nahaja na Kozjaku, daleč od mestnega vrveža, sredi neokrnjene narave.

Ob jasnih dneh se odpira čudovit razgled na vzhodni del Slovenije in velik del avstrijske Štajerske, graško kotlino in dvatisočake v Koralpah.

Dom Škorpiljon ni velik, je starejši in daleč od hotelsko urejenega doma, a zmoremo to, kar si vsi zaposleni štejemo za velik uspeh: domačnost in prijetno vzdušje, ki ga lahko ponudimo vsem gostom.

Sredi zelenih gozdov ponuja toplo zavetje islandskim konjem, ki znova in znova razveseljujejo skupine otrok.

Islandski konji so primerni za otroke predvsem zaradi svoje višine. Ti ljubki konjički imajo pred drugimi pasmami tudi veliko prednost – ne brcajo in ne grizejo. So pa tudi edina pasma, ki zmore pet »brzin«, saj poleg hoda, kasa in galopa obvladajo še tolt in pass.

Pri nas otroci živijo z naravo – ali ni to največ, kar jim lahko ponudimo?

Otroci zmorejo toliko vsega! Ko jih opazujemo v naravi, v gozdu, v blatu mlake in potoka, v sedlu konja, pri strmenju v zvezde in planete, pležuhanju, se nam zazdi, kot da odpiramo vedno nekoliko zastrta vrata in okna do otroških src, misli in čustev.

Nihče ne gre od nas brez koščka našega srca ter velike košare izkušenj in znanja.

Ne verjamete? Prijetno vabljeni.

Mirjana Jesenek Mori, prof.

To je bila moja najboljša šola v naravi

Nikoli se nisem preveč zanimala za konje in jahanje, dokler nismo šli v oktobru v šolo v naravi na Kozjak.

Tam se je vse spremenilo. Jahanje mi je naenkrat postalo všeč. Veste, zakaj? No, vam bom povedala.

Šele v četrtek smo imeli dopoldansko dejavnost jahanje. Po zajtrku smo odšli do hlevov. Tam so nam razložili, da ima vsaka žival svoje potrebe, kako je potrebno urediti konja za jahanje ter kakšno opremo potrebuje. Potem smo odšli po uzde, s katerimi smo konje odpeljali do jahališča, kjer smo jih privezali ob drog. Ko smo se razdelili v skupine, je vsaka skupina dobila konja. Bila sem v skupini z Evo in Moniko.

Našemu konju je bilo ime Majo. Konja smo najprej očistile s tremi krtačami. Ko je bil konj čist, smo ga odpeljale v manežo, kjer smo jahali. Prva je jahala Eva. Šlo ji je odlično. Nato sem bila na vrsti jaz. Uredila sem si čelado in zlezla na konja. Postavili smo se v vrsto, sledilo je vodenje. Mené je vodila Monika. Naredili smo nekaj krogov, nato pa je Monika le še hodila ob konju.

Naučili smo se konja ustaviti in ga pognati. Ustavili smo ga tako, da smo zategnili vajeti in stisnili kolena. Pognali smo ga tako, da smo vajeti spustili, s petami pa smo sunili konja v rebra. Ko smo se to naučili, smo se naučili še voditi konja levo in desno; to ni bilo težko in kmalu je sledil hitrejši tempo. To smo storili tako, da smo konja ritmično suvali pod rebra.

Foto: Matej Gec

Sledil je kas. Pri tem smo se morali še dvigati in spuščati. Nato smo končali in se zamenjali. Zadnja je jahala Monika. Maja smo odpeljale do droga, kjer smo ga skrtačile, pospravile opremo in konja spustile na travnik.

Takšna je bila moja prva izkušnja s konji. Vesela sem, da sem se naučila jahati, in prepričana sem, da bom še kdaj poizkusila. Res, to je bila najboljša šola v naravi.

Vita Čepič, OŠ Žirovnica, 8. r.

ŠOLA V NARAVI ZA UČENCE S ČUSTVENIMI IN VEDENJSKIMI TEŽAVAMI

Šola v naravi lahko učencem s čustvenimi in vedenjskimi težavami prinese veliko koristi. Programi so lahko enostavni, eno- ali dvodnevni, kjer dejavnosti potekajo v bližini šole, ali pa nekajdnevni kot tabori v naravi.

Kaj je šola v naravi?

Šola v naravi je obogatitev učnih načrtov, saj proces učenja poteka zunaj – v naravi. Na splošno vključuje tematike okoljske vzgoje, naravovarstva, preživetja v naravi in taborjenja, omogoča doživljajsko učenje in rekreacijo na prostem.

Cilji in vsebine so vezani na učne načrte predmetov, kot so: materni jezik, družboslovje, matematika, znanost, naravoslovje, glasba ... Izpostavljenost različnim fizičnim dejavnostim in dogodom pa omogoča razvijanje samospoštovanja in številnih sposobnosti.

Šola v naravi pomeni sodelovanje med učenci in učitelji v okolju, ki nima omejitev, kot jih čutimo v učilnicah. Pri učencih z vedenjskimi težavami, ki šolski prostor povezujejo z neuspehom, lahko sprememba okolja spodbudi k pozitivnemu pogledu na učenje.

Kakšne so značilnosti učenca s čustvenimi in vedenjskimi težavami?

Strokovnjaki opredeljujejo obnašanje teh otrok kot resne čustvene motnje, in sicer:

- »... v daljšem časovnem obdobju izrazito kažejo eno ali več naslednjih značilnosti, kar neugodno vpliva tudi na njegovo učno sposobnost ...:
- nezmožnost učenja, ki ga ne moremo razložiti z intelektualnimi, zaznavnimi ali zdravstvenimi dejavniki,
- nezmožnost za vzpostavitev ali ohranitev zadovoljivih medsebojnih odnosov z vrstniki in učitelji,
- neprimerno vedenje ali čustveni izbruhi v vsakodnevnih situacijah,
- na splošno močno razpoloženje: nezadovoljstvo ali depresija,
- ima nagnjenje za razvoj fizičnih simptomov ali strahov, povezanih z osebnimi ali šolskimi problemi«.

Obstaja veliko izrazov, ki se uporabljajo za take učence: čustveno moten, moteč, razdiralen, agresiven, čustveno prizadet ... Taki učenci imajo pogosto položaj stigmatiziranih otrok.

Značilnosti njihovega obnašanja so: upiranje, nesodelovanje, bojazljivost, umikanje, izzivanje vrstnikov, trma, nesproščenost, sram, pasivnost, agresivnost. Stopnja in dolžina trajanja se razlikuje od učenca do učenca.

Kako lahko šola v naravi vpliva na učenca s čustvenimi in vedenjskimi težavami?

Raziskave, ki so bile opravljene pri programih šole v naravi za vedenjsko motene otroke, kažejo številne pozitivne izkušnje. Lane in drugi (1983) poročajo o poglobljenih medsebojnih odnosih med vrstniki in v skupini v programih srednjih šol »Hodi in se pogovarjaj«, ki združuje pohodništva in svetovanje. Griffen

(1981) poroča o zaznavnem izboljšanju samopodobe, osebnostne prilagoditve ter zmožnosti učenja. Rigothi (1974) poroča o pozitivnem prilagajanju učencev in pozitivnih učnih uspehih v večdnevni programih z dijaki s čustvenimi težavami in težavami, povezanimi z drogami. Burdsal in Force (1983) sta preučila tri dvotedenske odprave preživetja v naravi. Rezultati so pokazali razliko med spoloma, saj so fantje pokazali več zaupanja vase in veliko večje zanimanje za sodelovanje v terapevtskem procesu kot dekleta. Tudi posebni program za dekleta (Neff, 1973) je pokazal statistično zaznavne spremembe pri vedenju in motivaciji za učenje ter pozitiven odnos do sebe, staršev in učiteljev. Hobbs in Radka (1975) sta raziskovala spremembe vedenja otrok v petdnevni programih taborjenja v naravi. Na taborih so spreminjali besedno izražanje najstnikov. Poleg uspeha pri spremenjenem besednem izražanju je skupina postala bolj tesno povezana in je sodelovala med sabo pri reševanju problemov na taboru.

Učitelji so poročali, da so v programih, ki so se izvajali zunaj v naravi, veliko lažje poučevali posebne večšine in teoretične vsebine, manj je bilo motečega razdiralnega vedenja.

Pri vrednotenju rezultatov raziskav številnih taborov v naravi pa je potrebno upoštevati možne metodološke pomanjkljivosti. Byers (1979) izpostavlja pogosto težavo pri raziskavah – to je odsotnost kontrolne skupine. Priporoča dokumentiranje dejanske vsebine taborov. Kratkoročne rezultate v smislu sprememb vedenja na taboru je treba ocenjevati tudi v razmerju med programom taborov in temi spremembami.

Katere vrste programov in dejavnosti so koristne za učence s čustvenimi in vedenjskimi težavami?

Obstaja veliko vrst programov, ki vključujejo principe šole v naravi za obravnavo vedenjsko motenih učencev v obliki poletnih programov (mesečni, dnevni, tedenski ...).

Programi, ki so vključeni v redne šolske programe, vključujejo šolo v naravi v letni načrt ali kombinirajo teoretična znanja z doživljajskimi programi.

Vedenjsko moteni učenci pridobijo le z dejavnostmi, ki so zanje izziv. Kampiranje, hoja, plezanje, spuščanje po vrvi, vožnja s kanuji, rafting in pohodništvo ... so dejavnosti, ki ne zahtevajo posebne fizične sposobnosti in jih lahko opravi tudi začetnik. Druge uporabne dejavnosti so še: vozlanje, socialne igre, tek na smučeh, krpljanje, orientacija, kolesarjenje, potapljanje, jadrnanje.

Vse šole nimajo možnosti izvajati teh športnih dejavnosti. Na srečo obstaja veliko možnosti tudi v bližini šole. Ekскурzije s poudarkom na raziskovanju narave, okoljsko izobraževanje, ohranjanje naravnih virov, zavedanje o zunanjem svetu, spoznavanje lokalne zgodovine, prehranjevanje, šport in rekreacija so lahko pozitivne izkušnje za učence s čustvenimi in vedenjskimi težavami.

Avtor: Edward Lappin
Prevod in priredba: Mirjana Jesenek Mori

Vir:
<http://www.kidsource.com/kidsource/content2/outdoor.education.Id.k12.3.html#contents>

RAZISKOVANJE STRUKTURE SNEGA

Snežna odeja je navadno sestavljena iz različnih plasti. Število je odvisno od tega, kolikokrat je snežilo, koliko časa je sneg ležal na tleh in od vremenskih pogojev med sneženjem in po njem.

Cilj

Ugotoviti, kako in zakaj se spreminja sneg v različnih plasteh snežne odeje. Ugotoviti, zakaj nastane plaz.

Dejavnosti

Delo poteka v skupinah.

Izberite prostor z enakomerno debelo snežno odejo. V sneg izkopljite luknjo, tako da boste videli različne plasti snega od vrha do tal.

1. Preštejte različne plasti snežne odeje in izmerite njihovo debelino.
2. Opazujte strukturo snega v plasteh in skicirajte posamezne kristale.
3. Izmerite temperaturo. V sredino posamezne plasti vodoravno postavite termometer do globine približno 5 cm in počakajte dve minuti. Preden potegnete termometer iz snega, odčitajte temperaturo. Na enak način izmerite temperaturo zemlje.
4. Izmerite temperaturo zraka 1 cm in 1,5 m nad snežno odejo.
5. Za izračun gostote snega morate določiti težo snega. S pločevinko brez pokrova in brez dna iz vsake plasti vzemite enako količino snega in ga spravite v označene plastične vrečke. Snega ne smete stlačiti.
6. Stehtajte posamezno vrečko in rezultate vpišite v tabelo.
7. Izračunajte gostoto posamezne plasti (g/cm^3) tako, da delite težo snega (g) iz posamezne plasti z volumnom posode, v katero ste nabirali sneg (cm^3).

Plast	Opis snežne plasti	Debelina (cm)	Temperatura ($^{\circ}\text{C}$)	Teža snega (g)	Gostota snega (g/cm^3)	Risba kristalov
Zrak (1,5 m od snežne odeje)						
Zrak (1 cm od snežne odeje)						
4						
3						
2						
1						
Zemlja						

Za razmislek

1. Katera plast snega je najtoplejša in katera najhladnejša? Zakaj?
2. V kateri plasti je gostota snega največja? Zakaj?
3. Ali je temperatura zraka 1 cm nad snežno odejo bližja temperaturi snega ali temperaturi zraka 1,5 m od snežne odeje? Razloži, zakaj?
4. Kako se vlaga premika po plasteh snežne odeje?
5. S pomočjo vremenskih sprememb v zadnjih dneh razloži, kako so nastale take plasti snežne odeje.
6. Pri kakšni strukturi snega bi se sprožil plaz?
7. Ali bi se na strmem pobočju pri taki plastovitosti snežne odeje sprožil plaz?

Razlaga

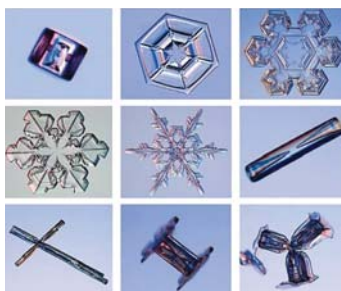
Sneg so kristalčki ledu, ki nastajajo pri temperaturah pod 0°C . Osnovne oblike so ploščice, zvezdice, iglice in stebrički. V hudem mrazu padajo vsak za sebe (puhec, pršič), pri zmernih

temperaturah se kristali ob dotiku sprimejo v kosmiče. Če snežni kristali padajo skozi oblake, se kapljice podhlajene vode nanje primrznejo in kristali se debelijo.

Dokler v snegu še ločimo prvotne kristale, pravimo, da je nov. Pršič pada pri temperaturi pod -10°C v kristalih ali majhnih kosmičih. Je lahek in ga ne moremo stisniti v kepo. Puhec imenujemo sneg, pri katerem kristali padajo posamič. Pršič in puhec sta gradnika plazov suhega in nesprijetega snega. Južni sneg pada pri temperaturah okrog 0°C . Kristali se med sneženjem sprimejo v kosme. Je vlažen, iz njega lahko naredimo kepe.

Že v zraku in na tleh se sneg preobrazi. Veter povzroča, da se kristali zadevajo drug ob drugega in se lomijo in drobijo. Zaradi teže vrhnjih pa se spodnji kristali še dodatno lomijo.

Iz površine kristalov izhajajo vodni hlapi. Na stičnih mestih se kristali primrznejo in nastanejo zaobljeni delci – zrnca. Snežna odeja postane zelo trda. Tako zrnjenje poteka pri sneži odeji, v kateri ni temperaturnih razlik.

Oblike snežnih kristalov

Sreženje poteka, kadar je temperaturna razlika znotraj snežne odeje – med njeno površino in tlemi. Iz toplejšega in bolj vlažnega zraka iz spodnjih plasti (iz dna) zračna vlaga prehaja v zgornje hladnejše plasti. V spodnjem delu se pojavijo večje praznine, kristali so v obliki piramid, čašic ali prizmatičnih stebričkov globinskega sreža, ki ga poznamo kot plovni ali tekoči sneg. Če tako sreženje poteka dalj časa, sneg v toplejši plasti snežne odeje (pri tleh) dobesedno izginja. Nastajajo praznine, destabilizacija snežne odeje pa omogoča trganje plazov.

Srenjenje poteka pri temperaturi 0°C (odjuga, sončna pripeka, deževje). Kristali in zrnca se navlažijo in prevlečejo s tanko vodeno mrenico. V porah je več proste vode. Ko ponoči pade temperatura pod 0°C , voda med zrnji zmrzne. Proces se ponavlja. Na vrhu takega srenca nastane skorja, ki se nato odebeli. Plast je trdna, nevarno postane ob odjugi, ker zadržuje vodo in lahko povzroči plaz.

Površinski srež nastaja v jasnih nočeh, ko se snežna odeja močno ohladi. Vodni hlapi iz zraka na njej sublimirajo v lističaste kristale, luske ali igle. Dosežejo lahko tudi do nekaj centimetrov. Ivje nastane v megli na močno ohlajeni podlagi in drevju in ima obliko peresnatih tvorbo in iglic ali zmrznjenih kapljic.

Plasti so zapis in kronika zime, med seboj se razlikujejo po debelini, vrsti snega, trdoti in trdnosti. Na vodoravni podlagi se ulegajo, tanjšajo in utrjujejo. Na strmini pa zaradi nesprijetosti ali premajhnega trenja snežna odeja lahko drsi nekaj centimetrov do nekaj metrov na dan. Stabilnost snežne odeje lahko preverimo tako, da na strmini snežno odejo na bokih in vrhni strani ločimo v obliki trapeza in jo potegnemo. Če zdrsne sama od sebe, je velika nevarnost plazov.

mag. Mojca Rudolf, prof.

Viri

Različni avtorji, 2000. Smučanje 2000+ gradiva za kadrovske tečaje alpskega smučanja, Zveza učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije, Ljubljana.

<http://www.oswego.edu/wscsp/sp.htm>

<http://pandasthumb.org/archives/2007/01/mystery-in-the.html>

BONACATLON ... JE ... NI ... BIATLON

- dve teniški žogici na igralca (ali storža, snežni kepi, vodna balona),
- vedro za vsakega igralca oz. pripravo za nošenje »streliva«,
- stojalo za tarče,
- enako število tarč kot je igralcev (tarče so tudi plastenke, tulci, keglji),
- štoparico,
- tabelo za pisanje rezultatov.

Cilj igre je v najkrajšem času premagati raz-daljo in vmes podreti

Igra je namenjena predvsem zabavi in spodbujanju sodelovanja med vrstniki. Igranje lahko poteka na različnih podlagah (asfalt, sneg, parket, beton, trava, pesek) in v vseh letnih časih. Število igralcev je odvisno od dolžine desk, ki jih imate na voljo. Po izkušnjah je optimalno število igralcev od štiri do šest.

Za igro potrebujete prostor, kjer boste izvajali bonacatlon, in naslednje pripomočke:

- dve enako dolgi deski, na kateri naredite vezi (vezi morajo biti gibljive, lahko uporabite stare zračnice, vrvi ali varnostne trakove),

vse tarče. Glede na razpoložljiv čas določite dolžino proge. Na progi označite "strelišče" in določite kazenski krog.

Igra poteka podobno kot biatlon. Prične se na znak vodje, ki meri čas in nadzira potek igre. Na začrtani progi ekipa z določene razdalje podira tarče. Vsak član ima za svojo tarčo na razpolago dve teniški žogici. Kolikor tarč ostane nezbitih, toliko kazenskih krogov si ekipa prisluži. Ko ekipa prispe na cilj, se zapiše dosežen skupni čas. Zmaga najhitrejša.

Matjaž Jesenšek

ODGOVOR NA VPRAŠANJE V JANUARJU

ALI ZIMZELENE RASTLINE POZIMI OPRAVLJAJO FOTOSINTEZO?

Zimzelene rastline pozimi ne opravljajo fotosinteze. Vseeno pa je nekaj prednosti, če liste obdržijo.

Listopadne rastline so se na mraz in sušo zaradi zamrznjene vode v tleh prilagodile tako, da jeseni odvržejo liste. S tem pa izgubijo mineralne snovi, ki jih morajo za rast novih listov spomladi pridobiti iz tal. Listi zimzelenih rastlin imajo debelo kutikulo, ki zmanjšuje izgubo vode s transpiracijo. Zaradi zaloge mineralnih snovi v listih so običajno tudi prilagoditev na revna tla.

Poleg zaloge mineralnih snovi v listih imajo zimzelene rastline še eno prednost: proces fotosinteze se pri njih lahko odvija dalj časa. Ustavi se zgolj pri nizkih temperaturah, ki upočasnijo encimsko aktivnost. Fotosintezo pa zavirajo tudi zaprte listne reže, ki se zaprejo zaradi zadrževanja vode. Tako pa preprečijo tudi vstop CO₂. Zaradi vseh sprememb v listu, ki spremljajo dormanco, tudi krajša zimska otoplitev ne sproži fotosinteze. Zimzelene rastline imajo prednost jeseni, ko se pri ugodnih temperaturah še vedno odvija fotosinteza, in spomladi, ko listavcem šele izraščajo listi, v zimzelenih rastlinah pa se prične fotosinteza takoj, ko nastopijo ugodne razmere.

Pri fotosintezi nastajajo v listih pri vseh rastlinah ogljikovi hidrati. Glavni produkt je glukoza, ki jo rastlina spremeni v škrob in shrani. Fotosintetsko aktivnost v listih najlažje dokažemo z indikatorjem za škrob – jodovico.

Poskus

Izberemo dve rastlini: prva naj bo zimzelena, ki raste na prostem, druga sobna. Na obeh rastlinah za en dan prekrijemo polovico lista s črnim papirjem, nato oba po določenem postopku pripravimo ter naposled potopimo v jodovico. V pokriti polovici lista pri nobeni rastlini fotosinteza ne poteka. V nepokriti polovici lista pa pri sobni rastlini jodovica potrdi prisotnost škroba, pri zimzeleni pa ne. S poskusom tako dokažemo, da zimzelena rastlina pozimi ne opravljajo fotosinteze. To velja zgolj za brstnice.

Nataša Planinc, prof.

Vira:

<http://www.oswego.edu/wscp/wp-s.htm>

http://en.wikipedia.org/wiki/Evergreen#Reasons_for_being_evergreen_or_deciduous

Foto: Marjan Lisac

**KAJ
POTREBUJETE
ZA GRADNJO
IGLUJA?**

PLEŽUH – ENO NAJSTAREJŠIH ZIMSKIH PREVOZNIH SREDSTEV

Pležuh je posebnost Kozjaka in doma Škorpijon.

Več generacij nazaj je bil predvsem mlajšim in na Kozjaku nasploh pogosto edino prevozno sredstvo v zimskih mesecih. Uporabljali so ga za zabavo na snegu, z njim so se vozili v dolino, v šolo, k maši in podobno. Po ustnem izročilu je star več kot 200 let.

Prvi pležuhi so bili takšni: na podnožje – dogo, ki je imela obliko smučke in je bila iz ukrivljene deske neuporabnega soda, so pritrili dva nosilna stebrička – čoka, na njiju še sedež – zic in krmilno palico – rido. S tem je bil pležuh narejen in pripravljen za spust v dolino. Tako je bilo nekoč.

Današnji sodobni in predvsem poceni pležuhi so narejeni kar iz stare dotrajane smučke, na katero sta pritrjena dva nosilna stebra. Na stebrička pa je pritrjeno sedalo iz navadne deske. Manjkati seveda ne sme niti krmilo, ki je preprosto narejeno iz

majhne letvice. Takšne imamo v domu Škorpijon, in verjemite, otroci obožujejo vožnjo s pležuhi.

Danes pležuhanje postaja alternativa sodobnim zimskim športom. Vsako leto na Pohorju priredijo spust s pležuhi, ki privabi več tisoč gledalcev.

KAKO PA DRUGOD

SSEV LIPKA S ČEŠKE

Tomaž Petek iz doma Trilobit je bil v oktobru 2008 na Češkem. Sodeloval je v mednarodni enotedenski izmenjavi učiteljev ČŠOD ter organizacije Lipka. Lipka, ki deluje na področju izobraževanja in vzgoje v naravi, je za izmenjavo izbral dom Rak, ki je znan po dejavnostih v zvezi s krasom in speleologijo. Sredstva za izmenjavo so pridobili na razpisu češke nacionalne mreže za okoljsko izobraževanje Pavučina.

V okviru organizacije Lipka deluje pet domov. V treh domovih sem opazoval praktično izvajanje pedagoškega dela. Srečal sem se tudi z učitelji in jim predstavil delovanje ČŠOD in vpetost šole v naravi v kurikulum slovenskega osnovnošolskega izobraževanja. ČŠOD sem predstavil tudi študentom pedagoške fakultete iz Brna.

Organizacijo Lipka je ustanovilo mesto Brno leta 1991. Deluje na petih lokacijah. Trije centri so v Brnu, dva na podeželju. Štirje izmed centrov delujejo z dnevnimi programi, eden pa ima tudi večdnevne programe in nudi otrokom namestitve.

Ekocenter Lipova je prvi center Lipke. Center je v Brnu, v obnovljeni stari vili z vrtovi, kjer potekajo zunanje dejavnosti. V Lipovi izvajajo programe okoljevarstva za šole, naravoslovne krožke, klube, seminarje za širšo javnost in prakso za študente. Zaposleni izvajajo tudi usposabljanja učiteljev na šolah v Brnu in ponujajo informacijske storitve za šole.

V centru Rozmarinek je poudarek na naravnem vrtnarjenju, zdravem načinu življenja, gradnji pasivnih hiš ter naravnih materialih. Dejavnosti izvajajo s šolskimi skupinami, krožki ter s seminarji za učitelje in širšo javnost. Dejavnosti so dnevne.

V gozdarskem centru Jezirko potekajo dejavnosti, ki so vezane na gozd. Izvajajo enodnevne ali večdnevne (z vsakodnevnim prihodom) programe za vrtnice, osnovne in srednje šole ter fakultete, interesne skupine in krožke. Dom je namensko opremljen z didaktičnimi pripomočki s področja gozdarstva. Dejavnosti se izvajajo tudi zunaj, v gozdu, ki obdaja center. Zelo zanimivi so domiselni didaktični pripomočki, kot je na primer del

drevesnega debla, na katerem se kot knjiga odpirajo plasti od lubja do lesa. Ali pa 15 metrov dolg ozek tunel, ki predstavlja rov v mravljišču, po katerem se otroci splazijo, v njem pa so okna z modelčki mravelj delavk, stražarjev, ličink, matice.

Center Rychta Krasensky je edini dom Lipke, kjer zaposleni izvajajo tudi tedenske dejavnosti. Nahaja se v vasi Krasensky ob robu Moravskega krasa. Tedenske dejavnosti tega doma so vezane na naravoslovne in geografske vsebine ter okoljsko vzgojo, izvajajo pa tudi enodnevne interdisciplinarne ekskurzije po Drahanskem višavju. Te lahko primerjamo z ekskurzijami, ki jih izvajamo v ČŠOD v okviru dnevnega centra v Rakovem Škocjanu, jami Dimnice in na Kraškem robu.

V Lipki je 43 zaposlenih. Delo pedagoškega kadra ni omejeno le na delo z otroki. Delno se financirajo iz projektov, partnerstev, delno prispeva sredstva država in južnomoravska regija, del sredstev pa pridobijo z vodenjem šolskih skupin, krožkov, seminarjev in prodajo publikacij. Učitelji sodelujejo v raznih projektih: povezujejo se s sorodnimi organizacijami s področja varovanja okolja ter okoljskega izobraževanja. Vsebine, ki jih izvajajo, so predvsem s področja naravoslovja, pri delu na terenu pa vključijo tudi športnorekreativne dejavnosti, kot so npr. kolesarjenje, krpljanje, jamarstvo.

Njihova delovna obveznost na področju pedagoškega dela s skupinami je opredeljena s tako imenovanimi »študent urami«, ki jih mora posameznik letno opraviti osem tisoč. Kot so mi razložili, pomeni »študent ura« uro dela na enega udeleženca. Če dela učitelj s skupino petnajstih učencev pet ur, je opravil tisti dan petinsedemdeset »študent ur«.

Dejavnosti, ki jih v Lipki izvajajo s šolskimi skupinami, potekajo podobno kot v ČŠOD in tudi metode dela so podobne. Večja razlika pa je v tem, da njihovi programi niso strogo vezani na učni načrt posameznega razreda. Šole izbirajo v široki paleti ponudbe tedenskih in enodnevnih dejavnosti. To pa je povezano s tem, da so učni načrti na Češkem pripravljeni za posamezne triade. Šole imajo tako precejšnjo avtonomijo pri izvajanju kurikuluma in same določijo, kako in kdaj bodo uresničile določene učne cilje in vsebine.

Tomaž Petek, univ. dipl. geol.

EMIL MUMEL

Da ti ptice brez skrbi letajo nad glavo, ne moreš spreminiti, lahko pa preprečiš, da ti spletajo gnezdo v tvojih lasih.

Dolga leta je bil učitelj matematike in fizike na OŠ Zreče, kjer je veljal za strogega, a dobrega učitelja, ki je velikokrat komu pomagal na pravo pot. Po osmih letih opravljanja funkcije podravnatelja na isti šoli se je spoprijel z novim izzivom in postal pedagoški vodja v domu CŠOD Gorenje pri Zrečah. Minilo je že osem let, odkar uspešno vodi dom Jelen. Ta je eden izmed najbolj obiskovanih domov CŠOD, kar potrjuje dobro vodenje in delo v domu.

Veliko svojega prostega časa in energije vlaga v različne projekte, ki so vezani na delo z mladimi.

Kdor se je udeležil katere od odprav Zveze tabornikov Slovenije na svetovne in evropske Jamboreeje, ga je zagotovo dobro spoznal. V svojem dolgoletnem delu v ZTS je bil štirikrat vodja odprave Jamboree, in sicer na evropski Jamboree Nizozemska 1995 ter svetovni Jamboree Nizozemska 1995, Čile 1999 in Tajska 2003. Na zadnji odpravi Anglija 2005 pa je prepustil glavno vodstvo mlajšemu vodji in bil njegova desna roka. Počasi prepušča svoja vodenja mlajšim, a je še vedno načelnik celjsko-zasavskega območja ZTS ter član rodu Zelena Rogla. Zaradi poznavanja domače in tuje problematike na skavtskem področju je v veliko pomoč programskemu in organizacijskemu svetu. Sodeluje kot predavatelj tako na vodniških kot izobraževalnih tečajih in tečajih za odrasle.

Nikoli mu ne zmanjka časa in energije, zato sodeluje še v številnih projektih. V okviru Evropske unije je vodil mlade iz Zreč in okolice na mladinske izmenjave po vsej Evropi. Skupaj so se udeležili treh projektov v Berlinu v Nemčiji, na Poljskem, v Latviji, Italiji in Norveški. Tudi v CŠOD Gorenje je bilo pod njegovim vodstvom speljanih več projektov, ki se jih je udeležilo več kot 220 mladih iz Norveške, Litve, Latvije, Poljske, Italije, Nemčije, Anglije, Srbije in seveda Slovenije. Projekti so potekali pod okriljem organizacije MOVIT in so obsegali zelo različne in

zanimive tematike. Mladi so se ukvarjali s projekti: Videti z očmi drugega, Igra kot vzgoja, Kultura in etnologija, Vpliv turizma na okolje, Angleščina na drugačen način, Nazaj k naravi in Vzgoja s športom.

Da mu pa ne bi bilo preveč dolgčas, se amatersko ukvarja z igranjem v Prosvetnem kulturnem društvu Janez Koprivnik Gorenje nad Zrečami, kjer so že uspešno predstavili tri igre: Gospa poslančeva, Figule fagule in Čaj za dve.

Emil je vsekakor človek, ki z veliko energije, optimizma, novimi idejami in pristopi opravlja delo z mladimi tako na svoji poklicni poti kot tudi v svojem »prostem« času.

Snežana Jug, prof., Nada Turnšek, prof.

Utiranje poti pozimi

Foto: Marjan Lisac

Za kratek čas

EKOAKTIVNOSTI V DOMU RADENCI

Foto: Nataša Planinc

Naš dom tudi v tem šolskem letu sodeluje pri nacionalnem projektu Ekošola kot način življenja, zato se še posebej trudimo, da v pouk vključujemo kratke, pa tudi nekoliko daljše ekoaktivnosti. Slednje najlažje izvajamo pri večernih animacijah, ki so bile v zadnjih nekaj tednih predvsem likovno obarvane. Učenci iz Tolmina so slikali za natečaj Pomurskega ekološkega centra, njihov učitelj likovne vzgoje pa je izbral nekaj najboljših del, ki jih bomo tja poslali v marcu in upali

na dobre rezultate. Učenci iz Komende so risali na temo svetovnih dni, povezanih z okoljem. Dvanajst najboljših slik po izboru učencev smo uporabili za izdelavo stenskega ekokoledarja. V tem mesecu smo na koledarju svetovni dan varstva mokrišč (2. februar) obeležili s sliko mlake. Skupaj z Mariborčani pa smo razmišljali o odpadkih in naredili zbirko ekonamigov za potrošnike. Učenci so različnim izdelkom, ki so zapakirani v naravi zelo neprijazno embalažo, poiskali prijaznejše alternative. Njihove predloge bi moral vsakdo upoštevati pri nakupih. Pri projektu Odpadki pa smo med učenci in zaposlenimi v domu izvedli anketo, katere rezultati so nas spodbudili, da smo bolj natančno označili koše za ločeno zbiranje odpadkov po sobah. Upamo, da bo sedaj več odpadkov pristalo na pravem mestu.

Nataša Planinc, prof.

V OŠC Planica, ko je bilo največ snega.

Foto: M. Kunšič

Foto: M. Kunšič

NOVO V DOMU JURČEK

Od letošnjega januarja lahko v domu Jurček otroci tudi drsajo. Z drsalkami, ki so na voljo v domu, se otroci zabavajo na javnem drsališču v Kočevju.

Foto: Robert Radosavljevič

RAZPIS POLETNIH AKTIVNIH POČITNIC

Center šolskih in obšolskih dejavnosti bo 1. marca objavil razpis za poletne aktivne počitnice v domovih CŠOD. Takrat bomo tudi pričeli zbirati prijave.